

Kolmandatest riikidest tähtajalise elamisloaga pererändega Eestisse elama asunud isikute kohanemine Eestis

Intervjuude kokkuvõte

Tellija: Kultuuriministeerium

Töö teostaja: Eesti Uuringukeskus OÜ

SISUKORD

SISUKORD	2
1. METOODIKA	3
1.1. EESMÄRK.....	3
1.2. SIHTRÜHM.....	4
1.3. UURIMISKÜSIMUSED.....	5
1.4. UURIMISMEETOD.....	5
2. TULEMUSED	6
2.1. RÄNDEEELNE AEG.....	6
2.1.1. Teadlikkus Eestist enne Eestisse elama asumist.....	6
2.1.2. Info, mida vajatakse rohkem enne Eestisse elama asumist.....	7
2.2. EESTIS ELU SISSESEADMINE.....	9
2.2.1. Elamispinna leidmine.....	9
2.2.2. Lapsele kooli leidmine.....	10
2.2.3. Dokumentidega seotud asjaajamine.....	11
2.2.4. Osalemine kohanemisprogrammides ja keeleõppes.....	11
2.3 HÕIVESTAATUS.....	13
2.3.1. Hõives osalemine ja selle põhjused.....	13
2.3.2. Infoallikad hõives osalemiseks.....	13
2.3.3. Hõives osalemise takistused.....	14
2.3.4. Teadlikkus vabatahtliku töö võimalustest Eestis.....	14
2.3.5. Infoallikad vabatahtlikut töö leidmiseks.....	15
2.4. PERERÄNDEGA EESTISSE ELAMA ASUNUTE SOTSIAALNE VÕRGUSTIK EESTIS.....	17
2.4.1 Pererändega Eestisse elama asunute sotsiaalsed kontaktid eestlastega.....	17
2.5. PERERÄNDEGA EESTISSE ELAMA ASUNUTE INFORUUM.....	20
2.5.1 Pererändega Eestisse elama asunute informatsioon.....	20
2.5.2 Infokanalid, kust saadakse Eesti kohta infot.....	20
2.5.3 Kursisolek Eesti eluga.....	21
2.6. PERERÄNDEGA EESTISSE ELAMA ASUNUTE TULEVIKUPLAANID.....	23
2.7. PERERÄNDEGA EESTISSE ELAMA ASUNUTE LISAETTEPANEKUD.....	25
3. KOKKUVÕTE	26

1. METOODIKA

1.1. Eesmärk

Käesolevas analüüsis mõistetakse „pererände“ all terve perekonna liikumist ühest riigist teise, eesmärgiga võimaldada peredel elada pereelu.

Välismaalane, kes soovib Eestisse elama asuda pererände alusel, saab taotleda elamisluba abikaasa või Eestis elava lähedase sugulase juurde. Lähedase sugulase all mõistetakse isikute ringi, kes on nimetatud välismaalaste seaduses, nagu näiteks lapse elama asumist oma vanema juurde või vanema/vanavanema elama asumist Eestisse, kui isik vajab hooldust. Perekonna pereelu ei tohi olla fiktiivne; ühine peab olema nii elukoht kui sissetulek ja ravikindlustus tagatud.

Elamisluba pereliikmega liitumiseks antakse kuni 5 aastaks, kuid mitte kauemaks kui kutsuja elamisloa kehtivusajaks. Saab pikendada kuni 10 aastaks korraga, kuid mitte kauemaks kui kutsuja elamisloa kehtivusajaks.

Käesolevas uuringus oli fookuses kolmandatest riikidest pererändega Eestisse elama asunud isikute kohanemine. Uuringus uuriti kuivõrd on sihtrühm saanud infot teenuste kohta, mis aitaksid tööturule siseneda või haridusse.

Eesmärk on uurida, kas ta on saanud piisavalt infot teenuste kohta, mis aitaksid tööturule või haridusse siseneda ning kohaneda ja lõimida Eesti ühiskonnas.

1.2. Sihtrühm

Intervjuudel osales 7 Eesti riigilt tähtajalise elamisloa saanud isikut, kes on Eestisse saabunud kolmandatest riikidest kuna pereliige asus Eestisse tööle või õppima. Intervjuudel osalenute profiil on kirjeldatud tabelis 1.

Tabel 1. Vastajate profiil (N=arv)

Lähteriik	Eestis viibitud aeg	Pereränne lastega	Haridustase	Sugu	Hõive	Osalenud Settle in Estonia programmis
Brasiilia (2)	Kuni 1 aasta (1)	Jah (5)	Keskharidus (1)	Mees (2)	Töötab Eestis (4)	Jah (4)
Tšiili (1)	1-2 aastat (4)	Ei (2)	Kõrgharidus (6)	Naine (5)	Õpib Eestis (1)	Ei (3)
India (1)	Üle 2 aasta (2)				Kodune (1)	
Ameerika (1)					Töötab kaugtööna välismaal (1)	
Hong Kong (1)						
Ukraina (1)						

1.3. Uurimisküsimused

Lähtuvalt uuringu eesmärgist olid peamised uurimisküsimused järgmised:

1. *Kuivõrd motiveeritud on sihtrühm Eestis töötamisest, õppimisest ja osalemisest vabatahtlikus töös?*
2. *Kuivõrd teadlik on sihtrühm erinevatest võimalustest, kust leida infot ja jõuda töötamise, õppimise või vabatahtlikus töös osalemiseni?*
3. *Mis on soodustavad ja takistavad tegurid sihtrühma hõivatuse (tööhõive, haridus, vabatahtlik tegevus) saavutamisel?*
4. *Milline on sihtrühma inforuum ning kuivõrd kasutatakse eestikeelset inforuumi?*
5. *Milline on sihtrühma sotsiaalne võrgustik Eestis (sh kontakt eestlastega)?*

1.4. Uurimismeetod

Uuring viidi läbi kvalitatiivsete süvaintervjuudena, mis toimusid ajaperioodil detsember 2021 kuni jaanuar 2022.a. Intervjueeritavate värbamine toimus läbi kohalike omavalitsuste, kõrgkoolide, ettevõtete, sotsiaalmeedia kui ka organisatsioonidest, kes tegelevad kohanemisprogrammidega.

Uuringu käigus viidi läbi seitse süvaintervjuud. Intervjuud toimusid inglise ja vene keeles veebi teel MS Teamsi keskkonnas.

2. TULEMUSED

2.1. Rändeeelne aeg

Käesolevas peatükis analüüsitakse sihtrühma teadlikkust Eestist enne rändamist ning infoallikaid, kust koguti infot Eesti kohta. Lisaks uuriti missugune info oleks võinud rohkem kättesaadavam olla.

2.1.1. Teadlikkus Eestist enne Eestisse elama asumist

Intervjuudel osalenute seas oli nii neid, kes ei teadnud Eestisse elama asudes mitte midagi siinsest elust, kuid oli ka neid, kes olid Eesti eluga ennast eelnevalt kurssi viinud. Kõige enam olid intervjuueeritavad Eestisse elama asumise kohta saanud infot oma pereliikmelt, kes olid siia varem elama asunud. Infoallikateks olid ka erinevad interneti leheküljed (VisitEstonia.ee, StartupEstonia.ee, SettleinEstonia.ee), nii Eestis elavad kui ka lähteriigi lähisugulased, Eesti Rahvuvaheline Maja, tulevane tööandja, lähteriigi ülikooli töötajad või lähteriigis elavad eestlased. Intervjuudel osalenutest oli varem Eestis käinud vaid üks inimene.

„Enne Eestisse tulekut oli mul tegelikult üsna kiire, nii et ma ei uurinud palju. Kuid ma vaatasin VisitEstonia ja StartupEstonia lehekülge. Tegelikult, kui ma tulin, ma sain infot ka ka oma pereliikmetelt ja sugulastelt – nad olid mures siinse viirusriski osas, seega saatsid nad mulle infot selle kohta, kuhu saab pöörduda, kui sa viirusesse haigestud. Oma abikaasalt sain rohkem infot korteri üürimise kohta, uurisime korterite kohta, enne kui ma tulin.“ (Naine)

„Sain infot SettleinEstonia lehelt. Pöördusin ka Eesti Rahvuvahelise maja poole, siis kui ma jõudsin Tartusse. Minu abikaasa oli siin praktiliselt kolm kuud, enne kui ta tööle palgati. Tulin mõneks kuuks. Kavatsesime vaadata kohta pikaajalisemaks siiajäamiseks. See oli enne, kui ta võttis vastu oma põhitöökoha. Meil oli aega siin olla ja kohaneda, vaadata kuidas on ja see tegi asja lihtsamaks.“ (Naine)

„Me saime infot (lähteriigi) ülikoolist. Minu mees sai sealt infot ja taotles üliõpilasviisat. Kuna mu mees asus elama Eestisse enne mind, siis ta saatis mulle videoid. Ja siis SettleinEstonia’st – ka sealt oleme palju infot saanud.“ (Naine)

„Esmalt sain infot oma kaasa kaudu, aga ka meie praeguse ülemuse kaudu. Minu ja kaasa tööandja aitas meid bürokraatliku protsessi läbida – kuidas registreeruda jne. Hiljem sain ma infot Eesti Rahvuvahelisest Majast. Abikaasa tehtud taustauuringute kõrval uurisin ka ise. Olin veebis, millest on tänapäeval palju abi, uurisin, kuidas inimesed elavad, mis on siinseid peamised tegevusalad jne.“ (Naine)

„Ma ei otsinud väga infot Eestisse asumise kohta, tulin lihtsalt vaatama, kas saan tööd. Eestis ei ole ma siia maani saanud mingit tuge valitsuselt – „Tere tulemast siia riiki“ tutvumispaketti vms – see on raske neile, kes räägivad erinevat keelt.“ (Mees)

„Ma isegi ei teadnud, kus Eesti on. Olin Pariisis konverentsil, oma ettevõtet tutvustamas, kui sain e-kirja, ma ei tea, kuidas ma sellele vastasin, aga mõtlesin, et saan tulla rongiga – mul ei olnud aimugi, kuidas Eestisse saada. Ma lihtsast maabusin Eestisse.“ (Mees)

„Mees oli siin juba üheksa kuud elanud. Alguses tuli siia minu õde, ta on juba Eesti Vabariigi kodanik, tema ja ta lapsed said kodakondsuse. Õel läks kaua aega elukoha leidmisega. Eestis käisime esimest korda umbes kaheksa aastat tagasi. Eesti on selle ajaga palju muutunud paremuse poole. See on tugevalt näha. Me suhtlesime Anti Päevandi ja Julia Jolkiniga Lentõnis, nemad edendavad Eestisse tulemise asja. Minu mees leidiski Eestis IT valdkonnas tööd. Aga siiakolimise osas veenis mind algselt ikkagi õde ja kuna mu õde elas siin, siis vaatasime rohkem uudiseid Eesti kohta, mis riik see on, ja nii edasi. Mida rohkem mingist maast kuuled, seda rohkem tähelepanu pöörad.“ (Naine)

2.1.2. Info, mida vajatakse rohkem enne Eestisse elama asumist

Intervjuudel oalejatelt uuriti, mis infot nad oleksid vajanud rohkem enne Eestisse elama asumist. Selgus, et oluline oleks jagada infot selle kohta, mis keeltega on Eestis võimalik hakkama saada. Lisaks toodi intervjuudes välja, et infot Eesti kohta on internetis piisavalt, kuid see võiks olla arusaadavam. Juriidiline tekst võiks olla lihtsalt kirjeldatud ja visualiseeritud. Lisaks võiks maksude kohta olla arusaadavam info (nt tollimaksuvabastus ja ümberasumine Eestisse).

„Ma ei mõelnud nii, et kas ma oleksin tahtnud midagi rohkem või vähem teada saada, mõtlen mõnikord, et info, mis ma sain, jättis mulje, et Eestis asjaajamine on väga lihtne... Aga kui ma siia tulin, siis see ei olnud päriselt nii. Ma ei kahtle internetis oleva info koguses, kuid selle info täpsuses ma kahtlen.“ (Naine)

„Pigem on jagatud infost natuke raske aru saada. Võiks olla punktadena kirjutatud, mida ma nt tegema peaksin, kui ma soovin Eestisse elama tulla. Tihti on tekst nii juriidiline, et ma ei saa sellest aru. Mulle sobiks paremini visuaalne tekst.“ (Naine)

„Tegelikult enne siiatulekut ma ei teadnud palju Eestist. Siia tulles sain palju informatsiooni, kuid algselt oli hulganisti probleeme – eeskätt keeleprobleem. See põhjustas probleeme õpingutega ja töö leidmisel. Kui ma siia tulin, ei osanud ma sõnakestki eesti keelt. Isegi kui ma läksin ostlema või otsisin pojale kooli, kogesin probleeme. Aga need probleemid motiveerisid

mind keelt õppima ja ma alustasin keelekursust SettleinEstonia programmis. Täna ma saan juba eesti keelest aru.“ (Naine)

„Arusaamiseks ei ole vaja osata selle riigi keelt, kus te elate. Ma ei räägi eesti keelt, olen siin seitse aastat elanud. Mul on kaks ettevõtet, ja mul ei ole kunagi olnud tõsist probleemi seetõttu, et ma ei räägi eesti keelt. Ma arvan, et siia asuks rohkem inimesi ümber, kui nad teaksid, et (siinsest elust) arusaamiseks pole tarvis eesti keelt osata. Enda sisse seadmine on palju lihtsam, kui sa räägid inglise keelt. Kui sa ei räägi inglise keelt ja kui sa ei räägi eesti keelt, jääd hätta. Isegi kui sa räägid vene keelt, aga ei räägi eesti keelt, jääd hätta. Sest ma töötan Vene ettevõtte heaks ja kui mu kolleegid tulevad siia, nad ei saa aru. Ei oska inglise keelt, ei oska eesti keelt – jääd hätta.“ (Mees)

„Enamus inimesi räägib siin inglise keelt, mis on päris mugav. Palju rohkem, kui ma ootasin, sest ma kartsin, et kui ma eesti keelt ei oska, siis jään hätta. Aga enamasti, kui ma olen suhelnud riigiametnikega või tollis või isegi reisiinfokeskuses, mis on info eest vastutavad kohad, siis seal on olnud mitmeid inimesi, kes ei räägi inglise keelt. See on päris suur üllatus, sest kõik teised, kellega mul on tulnud suhelda seoses olulise infoga, oskavad inglise keelt. Näiteks kui ma pidin asju oma kodumaalt Eestisse saatma, oli mul päris raske, sest ma ei teadnud tollimaksutariife. See oli keeruline protsess... neil oli selline asi nagu SmartID, mida mul ei ole, pidin lootma oma meessõbrale, et see protsess tehtud saaks. Eelnevalt ma olin saatnud tollile e-kirja, küsides, kas ma pean maksu maksma, et mõned asjad siia saata ja nad ütlesid, et kui jääte siia kauemaks kui aastaks ja need on teie isiklikud asjad, siis te ei pea tollimaksu maksma. Kõik oli väga selge, aga kui me läksime veebilehele, siis me ei saanud enam aru, kuidas see kõik tehtud peaks saama, sest iga kord, kui me oma asjad kirja panime, lõppes see väga kõrge maksumääraga ja me ei suutnud sealt tagasi nulli tulla. Me ei osanud seda lahendada ja ma läksin Tartu Välismaalaste Teenuskeskus, kus räägiti inglise keelt ja oldi meiega väga abivalmid, kuid meid ei osatud aidata – öeldi, et nad ei ole kunagi asju teise riiki saatnud ja soovitati meil tolli minna. Ja kui me Tartus tolli kontorisse läksime, siis keegi neist ei osanud inglise keelt. See oli meie jaoks katastroof, sest meie asju hoiti mitu päeva tollikeskuses kinni ja me pidime välja mõtlema, kuidas see asi selgeks saada, aga polnud kellegi käest küsida. Lõpuks palusin Tartu Välismaalaste Teenuskeskuse esindaja meile tõlgiks tulla ja nad tulid. See oli meie jaoks päris frustreriv, kogu see tolli ja asjade saatmise protsess.“ (Naine)

2.2. Eestis elu sisseseadmine

Käesolevas peatükis analüüsitakse kuidas kulges sihtrühma Eesti ellu sisseseadmine, sealjuures lapsele kooli leidmine, dokumentide vormistamine, elukoha leidmine ning osalemine kohanemisprogrammides ja keeleõppes.

2.2.1. Elamispinna leidmine

Üldiselt on kõik intervjueeritavad väga rahul Eesti ametkonna sujuva ja kiire asjaamisega ning e-teenuste võimalustega, eriti võrreldes osade lähteriikidega, kus asjaajamine võib olla oluliselt bürokraatlikum ja ajakulukam. Lisaks toodi positiivsena välja, et riigiasutuse kodulehed on üldiselt tõlgitud ka inglise keelde, mida paljudes maailma riikides ei praktiseerita (on vaid riigikeeles).

Elamispinna leidmine on sihtrühma jaoks olnud üldiselt lihtne ning seda on soodustanud digitaalsed üüripakkumised ja lepingu sõlmimise võimalused. Probleemidena toodi välja, et üüriturul võib nõudlus olla suurem kui pakkumine ning lühiajalisi üüripakkumisi ei ole piisavalt või ei olda nendest võimalustest teadlikud.

„Enne, kui me tulime, olime pisut mures, sest neid maaklerid, kes vastasid, polnud palju, aga kui me juba siin olime, siis vastas meie järelepärimistele rohkem maaklereid. Me ei teadnud, et kui me võtame umbes pool päeva mõtlemiseks, siis võib õhtuks see korter juba võetud olla. Me ei kogunud tegelikult erilisi raskusi peale selle, et mõnel puhul ütles maakler, et korteriomanik ei soovi välismaalasi või inimesi, kes ei oska eesti keelt – millest me saame aru, sest nad ei suuda pärast meiega suhelda. Meil läks tegelikult korteri leidmisega hästi. See nõudis küll pingutust, sest pidime aru saama, milline piirkond on elamiseks parim, kuid me kogesime, et enamus siinseid inimesi on abivalmid ja sõbralikud, külalislahked...see on tore. Leidsin peale korteriotsimise, et Eestis on võimalik palju saada veebikonsultatsioone veebis.“ (Naine)

„Meil ei tekkinud raskusi. Liitusime Facebookis grupiga Foreigners of Tartu. Mees oli seal praktiline. Kui midagi küsisime, siis inimesed vastasid kiiresti erinevatest kohtadest, näiteks kv.ee-s majutusküsimuste kohta ja selliste asjade kohta, aga senikaua kuni me elamisluba ootasime, kasutasime lühiajalist majutusvõimalust – sellest oli väga palju abi: nii et võiks rohkem olla selliseid ajutisi eluaseme võimalusi – need on suurepärased.“ (Naine)

„Kui me otsustasime tööandja poolt pakutud majutuskohast välja kolida, oma kohta, siis see läks väga sujuvalt – kõike sai teha elektrooniliselt, mis oli väga mugav. Mis puutub Eesti riigiasutustega suhtlemist, siis ma ei saa kurta. Sest me mõlemad abikaasaga tuleme riikidest, kus bürokraatia on väga koormav ja asjade korda ajamine võtab kuu või rohkem. Siin oli protsesside käimasaamine väga lihtne ja sujuv, isegi viisataotlus ja elamisloa saamine käis lihtsalt.“ (Naine)

„Olles siin natuke kauem olnud, mõistn, et see ei ole minu riik ja minu keel, ma pean ise kohanema. Riigil on teatud teenuseid, kus mingil veidral põhjusel on terve veebileht inglise keeles ja siis mõni on eesti keeles – need on mõned väiksed asjad. Kuid kui ma võrdlen enda riigiga – kas ma võiksin leida 95% veebilehtedest inglise keeles? Seda ei juhtuks, seal on kõik hispaania keeles. Siin minu jaoks on olnud superlihtne. Ma olen kõigile rääkinud, et Eesti on riik, kus on väga lihtne elada.“ (Mees)

„Üürisin oma kodumaal Eestis vanalinna korteri ja kui ma siia tulin, oli see täpselt selline nagu ma veebis nägin. Ma tean, et paljudel inimestel pole samamoodi läinud, aga mul on vedanud ja ma koputan tänaseni vastu puud, et see on olnud meie jaoks superlihtne.“ (Mees)

2.2.2. Lapsele kooli leidmine

Lapsele koolikoha saamist takistab tihtipeale lapse isikukoodi vormistamine Eestis. Täpselt ei saada aru, kuidas seda teha ja mis tingimused peavad olema täidetud. Kui isikukood puudub, siis pannakse laps erakooli.

„Võin öelda, et mul poeg läks esimesse klassi, ta oli siis kuueaastane. Ja algul, kui me Eestisse tulime, me ei tahtnud, et ta läheks vene kooli, tahtsime et ta läheks eesti kooli, sest kuna mees ja mina keelt ei oska, siis on parem võimalus keelt õppida ja kooli jaoks oli mul vaja saada isikukood. Tol hetkel oli see päris problemaatiline, laps võeti küll kooli, meile tuldi vastu, kuid isikukood anti septembri lõpus. Kui aus olla, oleksin olnud rõõmus ükskõik millise kooli üle, sest põhimõtteliselt haridust on vaja. Meie parameetrid olid, et see ei oleks venekeelne kool. Ma rääkisin Haridusametiga oma probleemist, et esitasime dokumendid, need on läbivaatamisjärgus, ja meil on vaja mitte vene kooli, vaid keelekümblusklassi ja andsime aadressi, kuhu oleme sisse kirjutatud – seal me ei ela, kuid oleme sisse kirjutatud, ja meile öeldi, et meile sobib gümnaasium. Kool nõudis lapse tervisetõendit, mida saab perearstilt. Mind aitas õde, sest mu õde on arst siin Eestis. Kuna probleem oli seotud meditsiiniga, siis ta andis nõu, kuhu pöörduda, meile kirjutati tõend ja laps sai kooli. Üldiselt on vaja isikukoodi, kui tahad lapsega mingeid asjaajamisi ajada. Olen kuulnud teistelt sisserännanutel, et neil on küll olnud probleeme, kool ei ole vastu tulnud, minul sellist asja ei olnud. Poeg õppis aasta keelekümblusklassis ja nüüd läks üle eesti paralleelklassi, ja õpib seal eesti keeles. Üldiselt, kool tuleb vastu. Miinus on see, et ta õpib neli päeva kohapeal ja ühe päeva digiõppel seoses Covid- iga.“ (Naine)

„Selle aasta septembris ma tõin oma tütre Tallinna õppima. Ta on üheksa-aastane. Me otsustasime teda mitte veel kohalikku kooli panna, sest keelevahetus oleks tema jaoks praegu liiga koormav minu arvates. Nii et ta käib praegu rahvusvahelises erakoolis. Kuid siiani ei ole ma tema registreerimisega hakkama saanud, ma saatsin veebist päringu ja mulle öeldi, et vajatakse tema sünnitunnistust, mis on aga portugali keeles ja seda ei aktsepteeritud. Mul ei

õnnestunud saatkonnast ka abi saada, nad ei vastanud minu e-kirjale. Nii et ma jändan praegu sellega.“ (Naine)

2.2.3. Dokumentidega seotud asjaajamine

Osadest intervjuudest selgus, et sihtrühm ei ole teadlik, et osade dokumentide vormistamisel peavad originaaldokumendid oleme tõlgitud inglise ja/või eesti keelde.

„Elamisloa vormistamisega läks meil küllaltki kaua aega, sest esitamisest antakse kolm kuud, kui ma õieti mäletan, võin tähtajaga eksida, taotluse läbivaatamiseks, ja viimasel päeval tuli kiri, et dokumendid, mis me esitasime, Ukraina sünnitunnistus ja abielutunnistus tuleb tõlkida ukraina keelest eesti keelde (või inglise keelde, ma täpselt ei mäleta) ning selle peab kinnitama notar Eestis. See oleks võinud ju kuskil kirjas olla, kuid dokumentide sisseandmise veebilehel sellist nõuet polnud esitatud.“ (Naine)

„Meil ei tekkinud probleeme. Saime suhelda Politsei- ja piirivalveametiga ja kõik olid abivalmid.“ (Naine)

2.2.4. Osalemine kohanemisprogrammides ja keeleõppes

Intervjuudes osalejad on osalenud erinevates kohanemist soodustavates tegevustes. On osaletud Reinvent Yourself in Estonia ja Settle in Estonia ning Eesti Instituudi kohanemisprogrammides, Töötukassa ja Tartu välismaalaste teenuskeskuse koolitustel, abikaasa tööandaja kohanemiskoolitustel, Startup firmade kohanemisüritustel ning keeleõppes. Samas oli ka intervjuueeritavaid, kes polnud kuulnud kohanemisprogrammidest või nendes osalemise tingimustest (pikaajalisemad Eestis viibijad). Üks intervjuueeritav ütles, et tal ei ole vaja kohanemiseks eesti keelt osata, sest enamus eestimaalastega on võimalik inglise keeles rääkida.

„Osalesin Re-invent Yourself in Estonia programmis, koosneb kaheksast kohtumisest (tunnist). Ma kolmel neist ei saanud osaleda, olin kodus koroonas, kuid mul oli individuaalne konsultatsioon ja seal öeldi mulle, et ma võiksin endast teada anda ettevõttele BB, kuhu mind ka tööle võeti – esmaspäeval saab olema esimene tööpäev.“ (Naine)

„Ma proovisin kohanemisprogrammidest ainult Settle in Estonia't. Ma kuulsin sellest ühelt oma sõbralt, kes on siin elanud kolm aastat.“ (Naine)

„Mul olid grandioossed plaanid, et ma aasta jooksul õpin keele selgeks tasemel B2, aga see muidugi ei tulnud välja kahjuks. Õppisin Töötukassa programmide järgi, läbisin kaks kursust Töötukassas ja kaks Settle in Estonia raames. Tegin B1 taseme eksami, aga seal oli lävi 60%, mina tegin 64% - see ei olnud see tase, mida ma oleksin tahtnud eesti keeles. Kõigest sellest, mis Töötukassa kaudu saab, kuulsin õe käest. Re-invent Yourself in Estonia – vaatasin Julia

Jolkina artiklit, kes integratsiooni kohta üksikasjalikult kirjutab ja mehe töö juures tehti programm, mis oli mõeldud abikaasadele, mulle väga meeldis. Rääkisid avameelselt, töölesaamise koha pealt tundusid mulle isegi rohkem efektiivsemad kui Töötukassa, kusjuures selle programmi raames oli konsultatsioon ka Töötukassaga. Programm oli suurepärane, tõepoolest.“ (Naine)

„Ma märkasin üht võimalust kõigi nende saadaolevate konsultatsioonide seas. Mäletan, et see oli mingi kultuuriline programm, aga ma ei pannud ennast sel ajal kirja, õppisin peamiselt ise. Ma oleksin tahtnud sellega ühineda, aga mul ei olnud eriti aega ja ma osalesin paljudel häkatonidel veebis – nii sain ma siin inimestega tuttavaks. Ma kuulsin, et ka Tartu Välismaalaste Teenuskeskus Maja pakub välismaalastele palju programme, kuid pandeemia tõttu ei toimu need eriti näost-näku. Kuid kultuuriprogrammiga ma veel liitunud ei ole, kuigi mulle meeldiks.“ (Naine)

„Ma olen nende kohta otsinud, aga seal nõutakse mingil kindlal tasemel eesti keele oskust. Ma olen täielik algaja ja ma ei saa neist veel ühegagi liituda. Võib olla on ka teistsuguseid kursuseid olemas, kuid mina otsisin peamiselt ülikoolikursusi ja võibolla just selle pärast nõutakse neil teatud keeletaset. Seetõttu ma ei ole veel endale sobivat leidnud.“ (Naine)

„Kui me mehega siia kolisime, siis osalesime Tartu Välismaalaste Teenuskeskuse kultuurišoki töötoas. Seal oli üks Itaalia naine, kes oli siia kolunud, kelle pereleige oli eestlane. Ta rääkis pimedatest päevadest ja muust sellisest, see oli tore. Saime teada, mida oodata ja ka teised töötoas osalejad hindasid seda – ma usun, et sellised asjad, teiste inimestega kohtumised, on siia rändajatele abiks.“ (Naine)

„Ma olen vaadanud keelekursusi Keeleklikist. Aga ma alustasin ka Tartu ülikoolis – võtan seal keelekursusi. Ma osalesin „Culture Step“ programmis, vapustavalt tore programm oli, soovitan kõigile.“ (Naine)

„Keelekursustel ei ole osalenud. Teiste tegevuste osas – oleneb, ma olen osa startup-kogukonnast. Juhtisin Startupi katuseorganisatsiooni, tõin siia mõned Ameerika ettevõtteid, toetasin aastaid ökosüsteemi. Olin ka mentor EBS-s...on palju algatusi, kus ma osalen. Kui küsida inimestelt, kes organiseerivad, kas nad teavad mu nime või tunnevad mind, siis olles osa ökosüsteemist ja ühiskonnast, tunnen ma ennast hästi kohanenuna ja ma tean, kuidas ma koos oma naisega tegutsema peaksime, et saada kõike, mida vajame. Kuid keeleõpe – ei. Ma oskan inglise keelt, sest ma olen elanud Uus-Meremaal, ja ma mul on äärmiselt raske maha istuda ja püüda teist keelt õppida.“ (Mees)

2.3 Hõivestaatus

Käesolevas peatükis analüüsitakse milline on sihtrühma hõivestaatus Eestis- kas nad on seotud õpingutega, tööga või osalevad vabatahtlikus töös. Lisaks uuritakse, mis on nende hinnangul hõives osalemise takistusteks ning mis infoallikaid kasutatakse tööle või kooli saamisel, kuid ka vabatahtliku töö leidmisel.

2.3.1. Hõives osalemine ja selle põhjused

Kuus uuringus osalenut on hõivatud tööga ja/või kooliga ning üks on hetkel kodune, kuid suundub kohe tööle. Tööle on mindud majanduslikel põhjustel, kuid ka sellepärast, et omandada uusi oskusi, suhelda eestimaalastega ning õppida eesti keelt.

„Tegelikult me tahtsime end Eestisse sisse seada. Oli vajadus tööle minna, sest vajasime väga lisaraha ja oli vaja Eestisse sisse seada. Tegelikult me tahaksime siin püsivalt elada.“ (Naine)

„Rahaliselt on seni hästi, kuid ma arvan ikkagi, et oleks parem, kui mul oleks sissetulek – rahavaru kahaneb iga kuuga. Sissetulekuga oleks kindlam, see toetaks minu elu siin. Isegi siis, kui mul on säästud, oleks ikkagi turvalisem. Ja teiseks, mulle meeldiks töötada mõne startup-ettevõtte heaks, et saaksin neilt õppida, kuidas nad töötavad ja kuidas neil läheb, sest kui ma alustan oma startupiga, siis tuleb palju raskeid otsuseid teha, on palju asju, mida ma ei tea. Startupis töötades õpiksin neilt, saaksin sissetuleku ja kohtuksin inimestega, sest minu meelest on tähtis kohtuda inimestega, kui võõrriiki on tulnud – need on kolm peamist põhjust, miks ma tööd otsin.“ (Naine)

„Mina ju ei töötanud. Minu peamine raskus siinse elu juures oli töö puudumine. Sest plaan keel selgeks saada oli hea, aga ilmselt ma nüüd ikkagi lähen tööle ja õpin keelt paralleelselt.“ (Naine)

2.3.2. Infoallikad hõives osalemiseks

Uuringus osalejad on töö leidnud veebilehtedelt, Töötukassa toel kui ka abikaasa või tuttavate kaudu.

„Ma otsisin igalt poolt veebilehtedelt ja leidsin töö sealt. Tegelikult ka Töötukassa aitas mind palju, sest ma tahtsin alustada oma äri ja ma käisin Töötukassa ettevõtluskursustel.“ (Naine)

„Leidsin töö oma mehe kaudu.“ (Naine)

„Alustasin õpingutega siis, kui me Tartusse kolisime – peale seda oli see lihtsalt minu isiklike otsingute küsimus, et vaadata, et ülikooliga saaks kõik korda ja saada kõik oma asjad kohale.“

See ei olnud üldse probleem, see oli väga lihtne. Kõik laabus väga otsejoones. Mul oli üks sõber, kellega ma Tartus kohtusin, töötab Eesti ettevõttes, tegeleb turundusega, nii et ma küsisin temalt praktikakohta ja praktikakohalt sain osaaajaga tööd. See oli samuti üsna lihtne minu jaoks.“ (Naine)

2.3.3. Hõives osalemise takistused

Ühel intervjuueeritaval oli keelebarjääri tõttu raskusi saada tööd valdkonnas, mida ta tegi oma kodumaal.

„Tegelikult oli tuli mul väga paljude probleemidega kokku puutuda, enne kui siin tööd sain. Kodumaal olin ma matemaatikaõpetaja, aga keelebarjääri tõttu ma ei saanud siin õpetajana tööd. Saatsin avaldusi igale poole, isegi Rimisse, Prismasse. Swappiesse sain siis tööle.“

Üldiselt uuringus osalejad hindasid riigi poolt pakutavaid tööturule saamise teenuseid piisavaks. Küll aga tehti ettepanek, et ettevõtjaid peaks paremini teavitama sellest, kuidas kolmandatest riikidest kodanikke tööle võtta.

„Ma tean, et on olemas palju veebisaite. MeetFrank näiteks on üks, mida me Eestis kasutame erinevate töövõimaluste jaoks, mis on minu meelest hea. Ja ülikool teeb head tööd, saates igakuised uudiskirju erinevate töö- ja praktikavõimaluste kohta. Ma arvan, et need on päris head allikad, kui asi puudutab tööd.“ (Naine)

„Ma arvan, et mõnel ettevõttel on raske aru saada, miks palgata kedagi väljastpoolt Eestit. Võibolla käib see kaasas riigipoolse paberitööga ja selliste asjadega, et teha kergesti arusaadavaks, kuidas riiki siseneda ja saada ajutine elamisluba, kuid ka ettevõtetele tuleks (arusaadavaks teha), kuidas kedagi palgata ja väljastpoolt tööle võtta, võibolla täpsemalt ka USA-st. Mitte minu ettevõtte suhtes, aga ma olen kuulnud ettevõtetelt, et neil pole väljastpoolt Eestit ja väljastpoolt Euroopa Liitu palkamise kogemust. Näiteks kui inimesel on juba elamisluba või kui tal pole veel seda, siis ettevõtteid ei tea, kuidas neid inimesi Eestis palgata.“ (Naine)

2.3.4. Teadlikkus vabatahtliku töö võimalustest Eestis

Osadel uuringus osalenutest on vabatahtlikuna töötamise kogemusi nii Eestist kui ka välismaalt. Samas osad on kuulnud vabatahtlikust tööst Eestis, kuid on kartnud sellega tegelema hakata keelebarjääri tõttu. Samas osad ei ole midagi kuulnud vabatahtlikust tööst Eestis, kuid sooviksid seda võibolla mingil hetkel proovida.

„Oma kodumaal olin vanemate ühingu liige ühe oma lapse koolis. See oli väga lihtne, me pidime võtma vastu annetatud riideid heategevuseks ja neid sorteerima või siis süüa tegema –

alati heategevuseks. Kogusime raha kooli tegevusteks. Sel kooliaastal võtsin ma osa maailmakoristuspäevast, Tallinna rahvusvahelise kooli kaudu.“ (Naine)

„Ma näen, et vahel inimesed postitavad, näiteks välismaalaste grupis nende võimaluste kohta, kuid ma ei ole üheski neis osalenud. Samas tundub huvitav. Mul on tunne, et ma ei oska piisavalt eesti keelt ja minust oleks ebaviisakas osaleda ja eeldada, et teised peavad ingliskeelse inimese järgi kohanema.“ (Mees)

„Ei ole, aga olen mõelnud sellest. Ma vaatasin, kas siin on vabatahtlikku tegevust, aga peaaegu kõik vabatahtliku töö pakkumised olid eesti keeles. Mind natuke ehmatas see – lihtsalt minu eesti keel ei ole sel tasemel.. ma ei tunne ennast enesekindlalt selles plaanis. Mul ei ole näiteks probleeme inglise keelega.“ (Naine)

„Veel mitte. Ma ei tea tegelikult, mida on saadaval, ma pole otsinud. Ma otsisin loomade varjupaika, aga ei leidnud, ilmselt keeleprobleemi pärast, ma pole kindel. Mul oleks hea meel teada sellistest tegevustest.“ (Naine)

„Ei, ma ei ole sellest midagi kuulnud. Ma oleks sellest huvitatud küll. Ma osalesin Portugalis näiteks sellises algatuses, mis võimaldab tavalistel inimestel õpetada oma keelt välismaalastele ja välismaalased õpetavad neile nende keeli. See on väga tore algatus Portugalis, see võiks Eestis ka olla.“ (Naine)

„Töötukassa lehel oli vabatahtliku tööjaotus. Aga sel ajal, kui ma seda märkasin, tuli Culture Step ja muud asjad, olin kogu aeg hõivatud. Kuid varem või hiljem ma arvan, et ma võin midagi proovida.“ (Naine)

„Tegelikult ma juba astusin loomade varjupaigast läbi, aga keelebarjäär oli natuke probleemiks. Ma püüdsin küsida, kuidas ma saaksin aidata, aga nende vastutav isik ei osanud päris hästi vastata, tekkis mingi möödarääkimine, võibolla võiks olla rohkem suhtlust kohalike võimude ja nende varjupaikade vahel, et meid suunataks sellistesse paikadesse, ja kui tekib mingeid probleeme, siis saaks abi.“ (Naine)

„Kui on hädaolukord ja inimesi on tarvis aidata, siis ma aitaks, muidu niisama, mul ei oleks aega.“ (Mees)

2.3.5. Infoallikad vabatahtlikut töö leidmiseks

Põhiliselt otsitaks vabatahtliku töö võimaluste kohta infot internetist (Google, sotsiaalmeedia). Tehti ettepanek, et vabatahtliku töö võimalustest võiks kirjutada ka kohanemisprogrammide ja Eestit tutvustavatel kodulehtedel.

„Ei, ma ei tea, kust leida infot vabatahtliku töö võimaluste kohta. Kui ma otsisin infot Eesti kohta ametlikult veebisaidilt, siis ma ei näinud vabatahtliku töö võimaluste kohta midagi, võib-olla ma ei pannud tähele.“ (Naine)

„Ma lihtsalt guugeldaksin. Või otsiksin FB gruppidest, kas seal on midagi nende kohta kirjutatud.“ (Naine)

„Ilmselt otsiksin internetist võimalusi. Facebookist ka, sotsiaalvõrgustik on hea koht leida teavet vabatahtliku töö kohta.“ (Mees)

2.4. Pererändega Eestisse elama asunute sotsiaalne võrgustik Eestis

Käesolevas peatükis analüüsitakse kolmandatest riikidest pererändega saabunute sotsiaalset võrgustikku Eestis, kontakte eestlastega ning suhtlemist soodustavaid ja takistavaid tegureid. Lisaks uuritakse kuivõrd teretulnuna nad tunnevad ennast Eestis ja kas on esinenud diskrimineerimist.

2.4.1 Pererändega Eestisse elama asunute sotsiaalsed kontaktid eestlastega

Uuringus osalejate sõnul puutuvad nad eesti keelt kõnelevate inimestega kokku eelkõige läbi töökoha, kuid ka koolide ning hobitegevuste. Intervjuudest selgus, et eestimaalased soovivad ise sisserännanutega vestelda pigem kas inglise või vene keeles, kui saadakse aru, et eesti keel ei ole vestluskaaslase põhikeel. Mistõttu ei ole sisserännanutel alati võimalik praktiseerida eesti keelt kohas, kus nad ise näevad selleks just võimalust.

„Väga piiratud on see suhtlus. Pandeemia ajal ei ole palju tegevusi, välja arvatud see, et me käime ronimissaalis, kus me eestlastega kokku puutume.“ (Naine)

„Tegelikult meie kontoris on peamiseks suhtluskeeleks inglise keel. Aga mul on paar-kolm eestlasest sõpra ja ma püüan alati nendega rääkida, sõnu ja ajavorme harjutada. Vabal ajal ma ei ole eestlastega suhelnud.“ (Naine)

„Mõne õpilasega ja õpetajaga, kes töötavad eelmises koolis – me peame sidet. Enamus minu õpilastest on Eesti kodanikud, kelle emakeel on vene keel, kuid ma töotan ka eesti keelt kõnelevate õpilastega, kelle emakeel on eesti keel. Meie korteri omanik on eestlane. Ma kohtun oma töises ringkonnas inimestega, kes on samuti eesti keele kõnelejad. Me suhtleme ka inimestega väljaspool seda ringi; Facebookis, oleme liitunud mõnede rühmadega, et tutvuda eluga Eestis. Iga kord, kui me välja läheme, kohtame inimesi, kes on eestlased. On selliseid argipäeva-suhtlusolukordi...ükskord üks tüdruk kaotas oma pangakaardi, ma läksin ja viisin talle selle ära... me püüame nii palju kui suudan. Meil on tihe päevakava, kui me sooviksime, võiksime rohkemgi sotsialiseeruda“ (Naine)

„Minu meeskond on Ukrainas. Ma olen töötanud seitse aastat Eestis üksi. Aga ma suhtlen igapäevaselt Eesti sõpradega ja teiste väljarännanutega, nii et jaa, iga päev.“ (Mees)

„Iga päev puutun nendega kokku koolis, kuigi see on inglisekeelne programm. Aga sellest saavad kõik kohe aru, kui sa ei räägi selgelt eesti keelt, siis lähevad nad kohe inglise keelele üle. Kõik on väga varmad kohanema.“ (Naine)

„Harva. Mul läheb eesti keelt kõige rohkem vaja lapse õpetajatega suhtlemiseks, aru saamiseks. Me tulime ikkagi Ukrainast, õpetamine ja haridusnõuded on erinevad, aga see on normaalne. Üldiselt laps kohaneb, seda enam, et me panime ta sellisesse keskkonda, keelekümbelklassi. Keelekümbelklassis õpetaja rääkis ainult eesti keeles, vene keelt ta ei

osanud, aga õnneks rääkis ta inglise keelt, ja algul me rääkisime temaga inglise keeles – mingeid raskusi ei tekkinud. Ausalt öelda, kui osata vene keelt emakeelena ja inglise keelt, siis siin on üsna mugav elada. Isegi poodi minnes, kui ei osata vene keelt, siis osatakse inglise keelt. Vastupidi, mul on probleeme sellega, et ma püüan õppida eesti keelt – minu eesti keel on halb, see ei ole kerge keel, kuid seda on raske rääkida. Ma pean pikalt mõtlema, enne kui saan lause kokku pandud ja inimesed lähevad kohe üle inglise või vene keelele, kui kuulevad, et ma eesti keelt oskan halvasti. Aga kui inimestel on aega, siis mingeid küsimusi ei teki, nad lähevad üle eesti keelele. Perearstide juures, kus ma käin, ka seal räägitakse põhiliselt vene keeles. Eestikeelset keskkonda ma endale veel otsin. Seda enam, et laps käis keelekümbusklassis ja kõik lapsed kes seal olid, rääkisid vene keeles. Ja kuidas seda paremini öelda...kui laps räägib kõigiga vene keeles, ei ole tal mõtet eesti keelt kasutada. Mitte selle pärast, et ta ei tahaks, lihtsalt ei ole sellist vajadust. Lapsele on raske selgitada, et tarvis on eesti keelt õppida, sest on vaja, kui kõik räägivad vene keelt. Ma mäletan, et kui rääkisin lapsele, et otsime sulle eesti kooli, rääkis ta mulle, et ema, mul on suurepärane vene kool. Mina vastu, et see on ju eesti kool, sa oled keelekümbusklassis, tema aga räägib, et meil koolis räägivad eesti keeles ainult õpetajad, see on kõige ehtsam vene kool! Sellepärast viisimegi ta eesti lastega klassi, et tal oleks vähemalt keskkond.“ (Naine)

Intervjueeritavate hinnangul on eestlastega esialgu raske kontakti saada, kuna nad on kinnise iseloomuga ja vajavad kauem aega harjumiseks. Kuid kui saadakse üle esialgsest suhtlusbarjäärist siis tunduvad eestlased sõbralikud.

„Eestlastega on üsna raske kontakti leida. Nad on väga sõbralikud, kui me siia tulime, siis tuldi meid kohe tervitama kui uusi naabreid. Aga samas ei ole tegevusi, mida me koos teeksime, et sõbraks saada...enamus eestlasi ei ole vestlemisel proaktiivsed. Kui ma eestlastega räägin, tahan millestki, rääkida siis nad on tõrksad oma arvamusi jagama võrreldes minu kogemustega teistest välisriikidest. Eestlased on väga külalislahked, kuid samal ajal väga vaiksed vestlustes. Näiteks kui ma kusagil mujal vestlust algatan, ma ei ole kindel, kas see on keele pärast või mitte – minu meelest nende inglise keel on piisavalt hea, aga võib-olla nad on liiga ujedad, on see kuidagi kultuuriline asi või keele pärast, kuid tavaliselt on väga raske jätkata vestlust, nii ma vähemalt olen tundnud.“ (Naine)

„Ma arvan, et meie jaoks võib-olla kerge, sest mu abikaasa töötab koos paljude eestlastega. Sealtnaudu saab sõpru leida ja eestlastega kontakte luua. Minu jaoks on kool ja töö väga head viisid.“ (Naine)

„Kui ma tööle läksin, siis vähemalt viisteist päeva ei näinud ma ühtegi sõbralikku pilku. Ma proovisin alati nendega rääkida, aga nad andsid vaid nappe vastuseid – „jah“, „ei.“ Ei olnud väga sõbralikud, siis ma mõtlesin, et nad on külmad. Kuid pärast 15. või 16.päeva kui ma läksin kontorisse ja ütlesin „Hi, hello!“, siis sestpeale oleme head sõbrad ja räägime teineteisega. Ja nüüd ma mõtlen, et eestlased on väga sõbralikud.“ (Naine)

„Ma leian, et Eesti inimesed on sõbralikud. Võibolla mitte esmakohtumisel, aga kindlasti nad soovivad aidata ja nad kuulavad, mida sa soovid öelda ja mida sa tahad. Aga ma ei saa öelda, et ma oleks proovinud kellegagi sõbraks saada. Ma oletan, et minu peamine väljakutse on oma mullist lahkumine. Sest ma töotan rahvusvahelises koolis, ja ma kaldun suhtlema nende inimestega selles ringis. Mul on tunne, et peaksin olema proaktiivsem, näitama rohkem initsiatiivi, sest kui ma ei jõua inimesteni, ei jõua nemad meieni. Võibolla kui ma oleksin näiteks liitunud religioosse kogukonnaga, mina näiteks olen sündinud ja kasvanud baptistina, aitaks ka see.“ (Mees)

„Meile Ladina-Ameerikas meeldib kallistada ja öelda „tere!“ lähemalt, kohe kuhugi kutsuda – „Lähme barbecue’le!“ Eestlased tahavad rohkem üksteist tundma õppida. Aga kui õpid neid tundma, on nad väga lähedased ja abivalmid. Kui mul on abi vaja, siis nad tulevad läbi, helistavad kontorisse või mis iganes. Nii et küsimus on aja ja ruumi loomises. Sest eestlased on uudishimulikud. Eestlased on nagu surikaadid: „Näita mulle, ära suru mulle peale, aga näita mulle!“ Nad tunnevad huvi ja tasapisi see juhtub.“ (Mees)

Kõik intervjuudel osalejad tunnevad ennast Eestis teretulnuna ning kiidavad eestlaste sõbralikkust. Diskrimineerimist ei ole Eestis keegi tundnud.

„Kõik on siin väga lahked inimesed.“ (Naine)

„Tunnen ennast rõõmsalt siin, olen õnnelik. Enne, kui ma siia tulin, olid mul teised mõtted. Ma mõtlesin, et see on väike riik ja millised inimesed saavad olema. Aga kui ma siia tulin, siis mu mõtlemine muutus täielikult, ma tunnen ennast väga hästi siin, tunnen end õnnelikult. Olles elanud siin ühe aasta, on mul palju kogemusi, häid sõpru... algul olin ma väga ärritunud ilma pärast, eriti sel (talvisel) perioodil. Peagi harjusin ma ilmaga ära ja tundsin end aina paremini. Nüüd ma tunnen end rahulikult.“ (Naine)

„Mul on olnud head kogemused ja isegi mu lapsed on siin väga õnnelikud. Ma võin rääkida oma poja koolist. Mu poeg läks kohalikku kooli üheks aastaks. Nüüd käib ta teises koolis, aga esimeses koolis, oldi väga abivalmid. Isegi praegu, kui mu poeg on juba kuu aega teises koolis, suhtleb kohaliku kooli õpetaja ikka minuga telefonitsi ja on alati valmis aitama, isegi praegu.“ (Naine)

„Ma tunnen ennast teretulnuna.“ (Naine)

„Ma võin öelda oma kogemuse põhjal, et inimesed, kes jagavad meiega samasugust kultuuritausta ning töötavad IT-vallas ja mujal valdkondades, nad ei kannata diskrimineerimise all.“ (Naine)

2.5. Pererändega Eestisse elama asunute inforuum

Käesolevas peatükis analüüsitakse kolmandatest riikidest pererändega saabunute inforuumi ning Eesti meedia tarbimist. Lisaks uuritakse millist infot vajaks sihtrühm senisest enam.

2.5.1 Pererändega Eestisse elama asunute inforuum

Uuringus osalejad jälgivad peamiselt välismeediat (sh kodumaa). Eesti meediat tarbitakse pigem inglise või vene keeles ning kanalitest eelistatakse ERR-i.

„Mina kasutan peamiselt ingliskeelseid kanaleid, kuid ka ERRi; kuna ma loen ka vene keelt, siis vaatan mõnikord venekeelseid portaale, loen venekeelseid Eesti ajalehti.“ (Mees)

„Ei, ma ei jälgi otse Eesti meediakanaleid. Ma ei tea, kas oskaksin seda leida teistmoodi kui Google'i vahendusel. N. Jaa... viimasel ajal olen jälgima hakanud ka ERRi, mis on Eesti uudistekanal. Aga peamiselt jälgin USA meediat.“ (Naine)

„Tegelikult meil on suur perekond kodumaal ja me saame kõik uudised sealt.“ (Naine)

„Ma ei jälgi üldse meediat. Ainuke meediakanal, mida ma jälgin, on Reuters. Ma saan aru, et meedia vajab vahel lihtsalt sisutäidet nagu tabloididel ja nii, aga mina ei ole saanud mingit kasulikku sissevaadet, kui ma olen neid vaadanud.“ (Mees)

„Mind huvitab, mis toimub kohas, kus ma elan. Ma pean muidugi sidet oma koduriigiga, aga Eesti on osa minu elust, nii et ma pean teadma, mis toimub.“ (Naine)

2.5.2 Infokanalid, kust saadakse Eesti kohta infot

Intervjuudes osalenud saavad Eesti kohta infot eelkõige digitaalsetest kanalitest (ERR, Facebook grupid, KOV kodulehed, üleriiklik digitaliseeritud türkimeedia jne). Kuid kuulatakse ka raadiot ja loetakse kohalikku ajalehte.

„Ma vaatan uudiseid ERR äpist. Sealt ma saan infot Eesti kohta, kuid mitte Tartu kohta. Uudistest on mul üksainus uudistekanal – ERR. Ma ei tea ühtki teist uudistekanalit. Tegelikult ma vahel lihtsalt guugeldan võtmesõnaga „Eesti“ ja siis ma leian uudiseid hiina keeles, mis ütlevad mulle palju rohkem, kui see, mis ma loen ERR-st. Nii et kui ma tahan infot, siis kasutan Google'i otsingut. Mõnikord on nii, et näen midagi ERR-st ja siis mõtlen, et ehk leian selle kohta ka hiinakeelsetest allikatest. Hiljuti sain ma endale uue sõbra Leedust, kes on elanud siin päris pikka aega ja tema on rääkinud mulle päris palju kohaikust elust. Sellest on palju abi. Kuid ma ei ole saanud eriti palju infot teistelt.“ (Naine)

„Mõnikord vaatan uudiseid Tartu veebilehelt – koroonaviiruse kohta ja muid uudiseid. Siis ERR. Enamasti on tegemist sotsiaalmeedia (infoga) või kui ma näen linnas liikudes mõnd infostendi.“ (Naine)

„Enamasti saan infot Facebookist. Olen grupi Moms of Tallinn liige. See on ingliskeelne. Seal olen saanud infot laste ja kõige sellega seonduva osas. Ja tegelikult, mu abikaasa on mulle ka päris palju rääkinud, sest ta töötab heas ettevõttes. Ja me saame kokku oma kaasmaalastega (päritolu riigist), kui on võimalust. Möödunud nädalalgi ühes kohas, festivalil. Me räägime Eesti kultuurist ja alati võrdleme, kuidas mingid asjad on Eestis ja kuidas meie riigis. See on suur osa meie suhtlusest. Tegelikult elu Indias ja Eestis on täiesti erinev. Näiteks me ei saa lapsi vallalistena. Abiellutakse või kihlutakse, kuid Eestis on vastupidi. Siin võivad väikesed lapsed üksi ringi käia turvaliselt. Meile avaldab muljet sinne turvalisus. Meie riigis me alati kardame.“ (Naine)

„ERR, siis Facebook... kui ma ka üritan kuulata raadiot või telesaateid, siis ma ei ole võimeline aru saama, nii et põhiliselt saan infot läbi Interneti ingliskeelsetest kanalitest.“ (Naine)

„Samuti, mis puudutab kohalikke uudiseid, siis loen kogukonnalehti nagu Kristiine leht. Ja kui me käime kesklinnas, võtame kohalikust omavalitsusest ajalehe, kust on kasulik info. Ma usun, et kui me tahaksime saavutada parema, kõikehõlmavama kontakti siinsete elanikega, siis ilmselt oleks kasu ingliskeelsest kohalikku infot vahendavast raadiokanalist või mingist telekanalist, uudistest. Muidugi, see on võibolla minust liiga ambitsioonikas, aga ma arvan, et see oleks viis jõuda paremini inimesteni. Aga muidugi, kuna me kasutame Interenetti tänapäeval, kasutame sotsiaalmeediat, siis võib olla praegu sellest piisab... ma tunnistan, et siin ei ole suurt ingliskeelset kogukonda. Venekeelsetest ma saan aru ja eesti tekstidele teen lihtsalt Google'i tõlke, et saada rohkem detaile.“ (Mees)

„Telerit ei ole meil põhimõtteliselt. Ausalt öeldes ma siiski tahaksin, keele õppimise seisukohalt. Põhiliselt me kuulame raadiot, no jällegi, me püüame kuulata eesti keeles – kaugeltki ma ei saa aru kõigest. Postimeest vaatan ka. Isegi samas allikas erinevad eestikeelsed uudised tugevalt venekeelsestest.“ (Naine)

2.5.3 Kursisolek Eesti eluga

Intervjuudel osalenutest on osad piisavalt kursis Eestis ja oma elupiirkonnas toimuvaga, kuid on ka neid, kes ei ole üldse kursis. Kuid on ka inimesi, keda ei huvita igapäevane poliitika. Osadel puudub teadmine, kust infot otsida. Ollakse rahul, et infot jagatakse ka muudes keeltes nt inglise keeles. Esitati ettepanek, et sisserännanutele võiks koostada kord kvartalis infokiri Eestis toimuva kohta.

*„Tegelikult ma ei ole väga huvitatud poliitikutest ja poliitikast. Mul ei ole selle kohta teadmisi.“
(Naine)*

„Ma arvan, et Tartu teeb päris head tööd linna sündmuste promomisel – bännerid, reklaamid, sotsiaalmeedia ja muu – olen päris hästi informeeritud. Ma usun, et see oleneb minust, et võtta initsiatiiv ja asju uurida. Aga ma usun, et üldiselt teevad nad head tööd selliseid asju promodes.“ (Naine)

„Poliitikast ma ei tea midagi. Me võime hääletada kohalikus omavalitsuses ja puha, kuid selleks tuleb liiga palju vaeva näha, et aru saada, mis on mis. Sel aastal tehti mõned debatil inglise keeles ja see oli uskumatu, sest minu kodumaal sellist asja ei tehta. Kui sa ei räägi hispaania keelt – see on sinu probleem, ise pead aru saama. On hakanud päris huvitavad asjad juhtuma selles vallas, et püütakse informeerida ja kaasata väljarännanute kogukonda. Aga teisest küljest ma tunnen, et me peame tegema oma tööd asjadest arusaamisel. Näiteks ma ei teadnud Eestisse tulles, et sul on aega ainult üks aasta oma juhiloa väljavahetamiseks. Keegi ei rääkinud mulle, ma ei teinud seda. Ja kui ma sellele järgi läksin, oli aeg ümber ja oleks tulnud maksta 1000 eurot, võtta sõidutunde, jne. Ja mina mõtlesin, et mul ei ole vaja juhiluba! Ma ei hakka oma aega ega raha raiskama. Üldiselt ma tunnen, et võiks olla rohkem infot, näiteks uudiskiri väljarännanutele – seda tüüpi, milles oleks juttu Tallinnas toimuvast või ka üldisemalt, ma ei tea...võib-olla see oleks midagi kasulikku, sest ma tunnen, et väljarännanute jaoks on peamiselt Facebooki rühmad, kust küsida. Võib olla uudiskiri oleks väga hea, mis ilmuks kord kvartalis, paari kuu tagant ja annaks teada, mis järgmise paari kuu jooksul toimuma hakkab.“ (Mees)

„Ma arvan, et olen piisavalt informeeritud. Pandeemia ajal kogusin ma palju infot - nii Eesti, kui Euroopa riikide kohta, maailmast, oma kodumaalt, jne. Ja siis, aegamööda, muutus see liiga koormavaks. Nii et ma võin öelda, et ma tean, mis toimub, kui te aga küsite minult, mis on COVIDi numbrid, ei oska ma kohe öelda, sest osasid asju ma igapäevaselt ei jälgi. Aga ma tean, mis toimub kultuurilises mõttes, ma saan infot näituste, kino jms kohta. Jah, ma ütleksin, et olen piisavalt informeeritud.“ (Naine)

„Siin erinevad uudised suuresti sellest, millega ma olin Ukrainas harjunud. Siin on palju mõõdukam ja rahulikum elurütm, ma ütleksin. Ja uudised on vastavad. Aga ma sattusin siia just valimiste ajaks. Ma ei ütleks, et see oli grandioosne sündmus. Seda valgustati, kuid kuidagi... inimesed suhtuvad siin palju rahulikumalt asjadesse, palju mõõdukamalt, tasakaalukamalt ja tasasemalt.“ (Naine)

2.6. Pererändega Eestisse elama asunute tulevikuplaanid

Üldiselt soovivad kõik intervjuudes osalejad Eestisse pikemalt elama jääda. Neile meeldib sinne elukeskkonna rahulikkus, turvalisus, kena loodus ning heal tasemel avalikud teenused. Kuid Eestisse püsima jäämine sõltub inimeste sissetulekust, kui kusagil mujal maailmas on sama töö eest võimalik paremini ära elada ja sääste koguda, siis ollakse valmis ka mujale kolima.

*„Ma ei ole kindel, kui kauaks ma saan siia jääda, kuid ma tahaksin siin olla mõned aastad.“
(Naine)*

„Ma arvan, et see sõltub sellest, kas meil õnnestub siin areneda või tunneme siin end stagneerununa ja hakkame oma perede järgi igatsema, soovime midagi uut proovida või koju minna.“ (Naine)

„Tegelikult praegu me mõlemad töötame siin. Algul, kui meil oli probleeme keelega, siis me soovisime kolida. Kuid peale hea töö saamist ja lapse kooli minekut, tahame end nüüd Eestisse püsivalt sisse seada. Mulle avaldab väga muljet Eesti kultuur, ma olen rahul enda ja abikaasa tööga. Siinne Kkeskkond on väga hea minu lastele. Nii et meil on pikaajalised plaanid siiajäamiseks.“ (Naine)

„Me oleme alati mõelnud, et tahame siia jääda. Meil ei ole olnud teisi plaane – kolida või midagi. Jaanuaris alustame me oma B-taseme keelekursusega ja tahame saada püsivat elamisluba, kuid isiklikult ma näen, et ma tahaksin veeta kogu oma elu siin, sest see maa on väga rahulik ja siin ma tunnen end väga kindlalt. Mul ei ole plaani kolida, me isegi ei mõtle selle peale. Ma räägin alati oma sõpradele ja sugulastele sellest maast, et me ei taha kuhugi minna – see on hea maa, te peaksite ka siia tulema ja me elaksime siin.“ (Naine)

„Me kavatseme siia pikemaks elame jääda, tegelikult otsime praegu elukohta, mida osta, praegu üürime...meile sobiks finantsiliselt paremini kohta omada. Laenumakse oleks meie jaoks mõistlik, nii et me tegelikult mõtleme siia pikaks ajaks jääda. Järgmiseks viieks aastaks. Meie puhul on ka nii, et sõltub kuhu poole meie sissetulekud liiguvad. Loomulikult ei saa haridusvaldkonna inimesed oodata samasuguseid palku kui IT-s, see on midagi, millest me võime unistada. Aga näiteks ma võin saada tööpakkumisi kuskilt mujalt, mis aitaks meil rohkem säästa. Siin on tegelikult esimene koht, kus ma saan öelda, et olen seadnud endale ehitada pensionifondi, jne, aga kui me saame võimaluse, kus meie palgad või sissetuleksid oleksid paremad, siis kaaluksime ajutist ümberkolimist, hoides meie kodu siin ja tülles tagasi. Aga praegu ma arvan, et edeneme siin oma finantsidega. Me räägime praegu viiest aastast, kui mu lapsed on siin koolid lõpetanud.“ (Naine)

„No ma tahaksin siia elama jääda. Esiteks, ma siiski õpin eesti keelt, mul isegi mees hakkas eesti keelt õppima sel nädalal. Laps õpib mul eesti keelt. Mulle meeldib siin elada, mulle meeldib see elurütm. No muidugi on mingid asjad...ma ei ütleks, et see on ideaalne ja mingeid

miinuseid ei ole, on ka neid, aga plussid, mis siin on, tulevad rohkem esile. Mulle meeldib siinne rahulikkus. Kui võrrelda Ukrainaga, kus me elasime, siis siin mu laps läheb ise kooli. Sellist olukorda ei oleks saanud Harkovis ette kujutada, sest seal on linnas üle 1,5 miljoni elaniku, ma kartsin seal, ausalt öeldes. Mulle oli suureks üllatuseks, kui ma läksin Eestis õhtul kell kümme ajal välja ja lapsed jalutasid tänaval, ilma vanemateta. See oli väga imelik ka nende sisserännanud ukrainlaste jaoks, kellega ma suhtlesin. See hämmastas väga, et väikesed lapsed, võib-olla isegi lasteaialapsed, liiguvad ise enesekindlalt tänaval ilma täiskasvanud saatjata. Mõistetav, et midagi võib juhtuda, aga siin ma ei pabista sellepärast. Siin on väga ilus loodus. Me sõidame soojal aastaajal pidevalt, igal nädalavahetusel telkima, kämpingutesse – see kultuur on siin väga arenenud, mulle see väga meeldib. Me tulime siia just selle järele. Me ei tulnud raha pärast, sest Ukrainas on kulutused madalamad kui sissetulekud, see tähendab, viis tuhat siin ja viis tuhat Ukrainas on erinevad asjad – Ukrainas saab selle eest endale rohkemat lubada. Aga ütleme, teed, infrastruktuur, meditsiin – on siin kõrgemal tasemel. Rohkem on võrdsust inimeste vahel – ei ole avalikult väga rikkaid ja väga-väga vaeseid; see tähendab, pluss-miinus, inimesi on erinevaid. Inimestel on eneseväarikuse tunne, sõltumata sellest, millist ametit peetakse. Selline mulje on mulle jäänud, võimalik, et kusagil on teisiti, aga mulle see imponeerib siin.“ (Naine)

„Üldiselt ma arvan, et Eesti on tore koht ja siin on palju suurepäraseid kogukondi inimestele kõigist vanuserühmadest... mulle meeldib linnas liikuda ja näha kaheaastaseid lapsi kelkudel ja 80-aastaseid inimesi sealsamas ringi jalutamasa, ma arvan, et siin on kohta kõigile ja Tartu on väga meeldiv koht elamiseks.“ (Naine)

„Oleme praegu punktis, et sisuliselt me võiks taotleda püsivat elamisluba, kuid siin valitsusepoolne info on väga halb. Ühelt poolt sulle öeldakse, et sul ei ole vaja eesti keele oskust, ja teisalt, et sul on vaja keeleoskust. Praegu me ei tea, kas me saame jääda või mitte, sest ma ei räägi keelt ja mu naine ei räägi – ta küll võttis aastase kursuse, nii et ta saab aru, aga ta ei räägi eesti keeles. Nii et meie jääksime siia, taotleksime püsivat elamisluba. Minu ettevõtte on Eesti ettevõtte, saime just suure investeeringu USA-st, aga nüüd me oleme jõudmas punkti, kus me ei tea, kas me ikka saame riiki jääda, saame püsiva elamisloa, või peame jätkama kogu aeg ajutise elamisloa pikendamisega.“ (Mees)

2.7. Pererändega Eestisse elama asunute lisaettepanekud

„Ma leidsin, et Eesti elamisloa taotluse vormis on tulp, kus tuleb valida oma riik. Ma leian, et see on päris keeruline. Olen pärit Hongkongist ja kui sa pead riiki valima, siis seal ei ole Hongkongi. Tuleb valida kas Hiina või ÜK. Kuid Hongkong pole ei Ühendkuningriigid ega Hiina, kus ma sündisin. Sinult küsitakse, kus sa sündisid, mis on sinu kodakondsus ja koht, kus sulle pass väljastati. Minu pass väljastati Ühendkuningriigis, aga see on ka Hongkongist. Nii et seal ei ole seda valikuvõimalust ja iga kord ma sattusin segadusse – pidin valima Ühendkuningriigi, aga ise muretsesin, et mis saab siis, kui nad ütlevad, et ma valetan. Ma ei valeta, mul ei ole lihtsalt valikuvõimalust. See on keeruline... ma saatsin isegi e-kirja e-residentsuse kodulehel. Küsisin, mida teha ja sealt öeldi, et ma peaksin politseile kirjutama. Ma ei ole seda veel teinud. Kuid ma arvan, et see on veider olukord, sest kui me valiksime Hiina, siis see oleks meiesuguste jaoks poliitilistel põhjustel ohtlik olukord: nad ütleksid, et olete juba väitnud, et teil on Hiina kodakondsus ja kui ma sinna tagasi läheksin, tekiks komplikatsioonid. Seepärast ma tunnengi, et see on päris tähtis probleem. Leian, et see on palju parem, sest inimeste kodakondsusküsimustes on palju tundlikkust poliitilistel põhjustel – surve ja tagakiusamise tõttu. Minu meelest oleks väga hea, kui sellises taotluses jäetaks see valik tühjaks või antaks valik „muu“, mille saaks ise täita. Ma ei ole kindel, kas see Euroopa Liidu pärast, aga minu jaoks oli raske seda avaldust sellisel moel täita. See oli ainus asi, mis ma tahtsin jagada.“

„Ma tahaksin kiita politseid. Nad reageerivad kiirelt ja on abivalmid. Eesti riigi politsei on väga kasutoov ja tore, kiitus neile, sest nad on lihtsalt toredad. Muudes riikides sa ei taha väga politseiga suhelda, kuid siin tundub see nagu kodumaal, et saad politseid usaldada, saad infot ja abi ja tuge.“ (Mees)

„Mul on oma ettevõtte, ma töotan ärikonsultandina. Mul on lepingud Ameerika ettevõttega, mu naine töötab siin, Eestis, Ameerika töötajana – meie palgad ei ole Eesti omad. Ja sellepärast paljud minu sõbrad ei taha ümber asuda, kui nad näevad veebilehti - kuidas ma tulen riiki, mis maksab mulle ainult 2000 eurot? Ja see on veel hea palk mingis mõttes.“ (Mees)

„Mulle Eestis väga meeldib! Sain tööd, ilmselt hakkab veel rohkem meeldima. Algul ma istusin ilma tööta ja tundsin, et mees on siin vajalik, aga mina mitte. Aga lähiajal see paraneb, sest ma leidsin tööd.“ (Naine)

3. KOKKUVÕTE

Enne perega Eestisse tähtajalise elamilooga elama asumist on kolmandatest riikidest saabuvate isikute teadlikkus Eestist olnud erinev- on neid, kes on viinud ennast kõige eelnevalt kurssi, kuid on ka neid, kelle teadmised Eestist on olnud puudulikud. Enne ümberasumist saadakse kõige enam eelinfot Eesti kohta Eestis elavatelt pereliikmelt, kuid ka Eestit tutvustavatelt interneti lehekülgedelt nt Visit Estonia, Startup Estonia, Settle in Estonia kodulehtedelt. Infot on saadud ka Eesti Rahvusvahelise Maja kodulehelt, tulevaselt tööandjalt, lähteriigi ülikooli töötajatelt või lähteriigis elavatelt eestlastelt.

Ümberasujate hinnangul on infot Eesti kohta internetis piisavalt, kuid see võiks olla arusaadavam. Näiteks võiks juriidilist teksti lihtsustada ja visualiseerida. Intervjuudest selgus, et selleks, et inimesed julgeks rohkem kaaluda Eestisse ümberasumist, tuleks senisest enam jagada infot selle kohta, mis keelega on Eestis võimalik lisaks riigikeelele hakkama saada nt inglise keeles.

Üldiselt on uuringus osalejad väga rahul Eesti riigiasutuste sujuva ja kiire asjaajamisega ning e-teenuste võimalustega, eriti võrreldes osade lähteriikidega, kus asjaajamine võib olla oluliselt bürokraatlikum ja ajakulukam. Lisaks toodi positiivsena välja, et paljud riigiasutuste kodulehed on tõlgitud inglise keelde, mida enamus maailma riikides ei praktiseerita (info on vaid riigikeeles).

Elamispinna leidmine on uuringus osalejate jaoks olnud üldiselt lihtne ning seda on soodustanud digitaalsed üüripakkumised ja lepingu sõlmimise võimalused. Probleemidena toodi välja, et üüriturul võib nõudlus olla suurem kui pakkumine ning lühiajalisi üüripakkumisi ei ole piisavalt või ei olda nendest võimalustest teadlikud.

Lapsele koolikoha saamist takistab tihtipeale lapse isikukoodi ajamahukas ja keeruline vormistamine Eestis. Täpselt ei saada aru, kuidas seda teha ja mis tingimused peavad olema täidetud. Kui isikukood puudub, siis panevad vanemad lapse tasulisse erakooli.

Uuringust selgus, et osadel inimestel on puudulik teadmine sellest, millal ja mis tingimustel peavad asjaajamises originaaldokumendid olema tõlgitud inglise ja/või eesti keelde. Probleem on veel selles, et tihtipeale enne menetlust ei teavitata inimesi sellest nõudest ja seetõttu võib protsess kujuneda ajamahukaks.

Intervjuudes osalejad on osalenud erinevates kohanemisprogrammides. Näiteks on osaletud Reinvent Yourself in Estonia, Settle in Estonia ning Eesti Instituudi kohanemisprogrammides, Töötukassa ja Tartu välismaalaste teenuskeskuse koolitustel, abikaasa tööandaja kohanemiskoolitustel, Startup firmade kohanemisüritustel ning keeleõppes. Samas oli ka uuringus osalejate seas neid, kes polnud kuulnud kohanemisprogrammide või nendes

osalemise tingimustest (pikaajalised Eestis viibijad). Üldiselt ollakse kõikide nende programmide ja koolitustega rahul.

Pea kõik uuringus osalejatest on seotud kooli või tööga. Tööle on mindud majanduslikel põhjustel, kuid ka sellepärast, et omandada uusi oskusi, suhelda eestimaalastega ning õppida eesti keelt. Tööd on leitud veebilehtedelt, Töötukassa toel kui ka abikaasa või tuttavate kaudu.

Üldiselt hinnatakse riigipoolset tuge tööturule sisenemiseks piisavaks. Küll aga arvati, et ettevõtjatel on madal teadlikkus sellest, kuidas kolmandatest riikidest kodanikke tööle võtta.

Osadel uuringus osalenutest on vabatahtlikuna töötamise kogemusi nii Eestist kui ka välismaalt. Osad on kuulnud vabatahtlikust tööst Eestis, kuid on kartnud sellega tegelema hakata keelebarjääri tõttu. Samas osad ei ole midagi kuulnud sellistest võimalustest, kuid sooviksid seda võibolla mingil hetkel proovida. Põhiliseks infoallikaks vabatahtliku töö leidmisel oleks sihtrühma hinnangul internet (Google, sotsiaalmeedia). Lisaks arvati, et vabatahtliku töö võimalusi võiks tutvustada nii kohanemisprogrammide kui ka Eestit tutvustavatel kodulehtedel.

Uuringus osalejate sõnul puutuvad nad eesti keelt kõnelevate inimestega kokku eelkõige läbi töökoha, kuid ka koolide ning hobitegevuste. Intervjuudest selgus, et eestimaalased eelistavad keelebarjääri vähendamiseks sisserännanutega vestelda pigem kas inglise või vene keeles. Mistõttu ei ole sisserännanutel alati võimalik praktiseerida eesti keelt kohas, kus nad ise näevad selleks just võimalust.

Uuringus osalejate hinnangul on eestlastega esialgu raske kontakti saada, kuna nad on kinnise iseloomuga ja vajavad kauem aega harjumiseks. Kuid kui saadakse üle esialgselt suhtlusbarjäärist siis tunduvad eestlased sõbralikud. Üldiselt kõik intervjuudel osalejad tunnevad ennast Eestis teretulnuna ning kiidavad eestlaste sõbralikkust. Diskrimineerimist ei ole Eestis keegi tundnud.

Uuringus osalejad jälgivad peamiselt välismeediat (sh kodumaa). Eesti meediat tarbitakse pigem inglise või vene keeles ning kanalitest eelistatakse ERR-i. Intervjuudes osalenud saavad Eesti kohta infot eelkõige digitaalsetest kanalitest (ERR, Facebook grupid, KOV-i kodulehed, üleriiklik digitaliseeritud türkimeedia jne). Kuid kuulatakse ka raadiot ja loetakse elupiirkonna väljaandeid.

Uuringus osalenute enda hinnangul on osad inimesed täiesti kursis Eestis ja oma elupiirkonnas toimuvaga, kuid on ka neid, kes ei ole sellega üldse kursis. Kuid on ka inimesi, keda ei huvita igapäevane poliitika. Osadel puudub teadmine, kust infot otsida. Üldiselt ollakse rahul, et infot jagatakse ka muudes keeltes (nt inglise keeles), mitte ainult riigi keeles.

Üldiselt soovivad kõik uuringus osalejad Eestisse pikemalt elama jääda. Neile meeldib Eesti elukeskkond, selle rahulikkus, turvalisus, kena loodus ning heal tasemel avalikud teenused.

Kuid Eestisse püsima jäämine sõltub inimeste sissetulekutest, kui kusagil mujal maailmas on sama töö eest võimalik paremini ära elada ja sääste koguda, siis ollakse valmis kaaluma ka mujale kolimist.